

כיצד הפך התניך לרבימכר בעולם הגדול ומדוע נדרו הצפרנים האדומים ממקום למקום

תורה שבעל פה

לפני שאסביר כיצד הפך התניך להיות הבסטסלר הטוב ביותר בעולם, אני צריך להסביר לכם מה זה תניך. התניך הוא ספר עבה וגדוש (כמעט 2000 עמודים), מודפס באותיות צפופות מאוד, עם נקודות למטה ולמעלה. התניך מחולק לשלושה חלקים — תורה, נביאים וכתובים, שמראשי התיבות שלהם הרכיבו את שם הספר. כל חלק וחלק, מחולק לפרקי משנה ובסוף הכל יש בו עשרים וארבעה פרקים. הייתי גם יכול לספר לכם את התוכן של התניך, אלא שאז לא היה נשאר לי מקום, לא לטוסטבראינדי ולא לציור השבוע. יחוק מזה, אם הייתי מספר לכם את התוכן, לא הייתם קוראים את הספר וזה לא יפה לעשות. מספיק לכם לדעת, שהספר הוא חשוב מאוד, וכל המבקר רים כמעט בלי יוצא מהכלל מהללים אותו (אפילו ששם המחבר לא ידוע!) ואם אינני טועה, הוא זכה ליחס חיובי גם מצד הדייר קורצויל.

אבל ביקורת בלבד אינה מספיקה, ויש עוד כמה סיבות להצלחה המסחררת שזכה לה התניך. ונציין את הסיבות לפי סדר חשיבותן: א) ראש הממשלה קורא אותו כל שבוע בחוג יידי; ב) הוא נמצא ברשימת הספרים שמשרד החינוך ממליץ עליהם בפני תלמידי בתי הספר; ג) יש ארגון העושה לספר הזה תעמולה בחינם ושמו: החברה לחקר המקרא בישראל (ת.ד. 7024, ירושלים, רחוב המלך גיורג' 45, טלפון מספר 24525).

אין כל ספק ששתי הסיבות הראשונות מספיקות לבדן להפוך כל ספר לבסטסלר, אך אין זאת אומרת שהסיבה השלישית מיותרת, או שמותר לכם לזלזל בה. נהפוך הוא. החברה לחקר המקרא בישראל, היא כל כך פעילה, שלעתים היא ממעיטה את שתי הסיבות הראשונות. הכותרת של פעילותיה הם אותם הכינוסים הציבוריים המפורסמים, שהיא עורכת כל שנה לכבוד התניך, או חלקים ממנו.

כיוון שהשבוע התקיים הכנוס הארצי התשיעי של החברה, הלכתי גם אני לשם, כי חשבתי לי, שאולי יתן לי הכנוס הזה רעיונות חדשים שיעזרו לי למכור את שני ספרי המסעות שלי שיצאו בהוצאת סוקו. ושלא נמכרים, לדאבוני, כל כך טוב. כשהגעתי לאולם קולנוע אוריון בירושלם, לימד איפה שהתקיים הכנוס, מצאתי שהמון אנשים נדחפים בדת. היו שם נערים חובשי כיפות מנוער בנייניקים לשעבר, סטודנטים, והמון אנשים מבוגרים, בחלקם חברי הנהלת הסוכנות ובחלקם לא, ובין אלה שלא היו חברי הנהלת הסוכנות בחלקם היו חברי כנסת ובחלקם לא, ובין האחרונים גם דוד זכאי מדבר.

את הכנוס פתחו כגו שפותחים כל כנוס מדעי, בחמש עשרה דגלים לאומיים עם מגן דוד, ובמחיצות כפיים. עזרות לבן גוריון, ראש הממשלה ושר הדתות. המר" גם הרחבים שלא היה להם איפה לשבת, ניצלו את ההזדמנות ותפסו את חמשת השורות הפנויות שהיו מסומנות בשם — צה"ל. אינני יודע מדוע סימנו חמש שורות בשם צה"ל. יתכן שהתכוונו שחיללי צה"ל יישבו שם, אך כיוון שהחיללים לא באו, נשארו השורות פנויות, ומי שלא היה לו איפה לשבת, ישב שם. עכשיו, אחרי שכולם התישבו וגמרו למחוא כף, התחילו נאומי הפתיחה, בעברית יפה ונגמלת, והסבירו לקהל, כי הכנוס מוקדש לערכי חכמה וחינוך בתניך על פי הספרים: משלי, איוב וקהלת. וכן לנושא: המלך כורש בחזון הנבואי ובתולדות שיבת ציון.

כיוון שהיו ששה פותחים ומבכרים, אי אפשר לחזור מלה במלה על כל מה שאמר, אלא רק על הדברים החשובים. הדייר משה זילברג, יו"ר החוג התניכי, בביתו של ראש הממשלה, אמר למשל, שמטרת החברה זה ללמוד תורה לשמה ורק לשמה ואחר כך,

או לפני זה, ברך את שני נציגי הממשלה הפרסית שהואילו לבוא ולשמוע את השב" חים שהכנוס מחלק לעם הפרסי בכלל ולמלך כורש בפרט. באותה דרך הסבירו את הגישה המדעית של החברה, — שאיננה מתיחסת

ישבו מוזמני הכבוד והנאומים. לפני כל מוזמן כביד העמידו בקבוק סודה וכוס זכוכית וכן הציבו על השולחן שני אגרטלים וכתוך כל אחד מהם, צרור של צפרנים אדומים. כיון שצרור הפרחים הסתיר

דמותו של המלך כורש, כפי שנצטיירה לי מהרצאתו של ראשיהממשלה

לתניך כמו שמתייחסים אליו החוקרים הגויים, שאינם יודעים כל כך טוב עברית, וכאשר אינם מבינים איזה פסוק, הם אומרים עליו שהוא משוש ומתחילים להפוך את הסדר ולחפש מחברים שונים ותקופות שונות. אנחנו לא כאלה. אצלנו אין חכמות. כאשר אנחנו איננו מבינים איזה פסוק, או אנחנו משאירים אותו בלתי מיבן לדורות הבאים, מפני שמתוך ידיעת תכונות עמנו, אין אנו פוגעים בספר.

אחר כך אמרו שצריך ללמוד תניך מפני שזה מביא לטיפוח הרצון הלאומי ושספר קוהלת מלמד, שהחיים הם פינצקיה של טוב והרע. בהמשך דברי החכמה הללו הסתבר, שהיום זה לא בדיוק 2500 שנה להכרות בלפור של המלך כורש, מפני שלא יודעים בדיוק מתי נתן כורש את החכמה. אבל הסעות — כך אמרו — לא יכלה להיות אלא שנה אחת פחות או שנה אחת יותר.

כל אותו הזמן שנמשכו דברי הנאומים, התחוללה דרמה קטנה על הבמה שאפשר לקרוא לה בשם — הדרמה של הצפרנים האדומים, והסיפור של הדרמה הוא כזה: על הבמה ניצב שולחן ארוך שמאחוריו

לזה שישב מאחוריו, את מראה האולם והקהל, אחו בו האיש והזיוז אותו הציחה, כדי שלא יסתיר. אבל הצרה הייתה, שגם במקומו החדש, הסתיר אגרטל הפרחים את הגוף, אם כי הפעם, למישהו אחר. מיד אחו האיש האחר באגרטל הפרחים והזיוז אותו הלאה, אך גם במקומו החדש לא החזיק האגרטל מעמד, כי שוב הסתיר למישהו את מראה האולם. כך נדרו שני אגרטלי הצפרנים האדומים ממקום למקום ובשום מקום לא יכלו לבוא אל המנוחה ואל הנחלה, כאילו לא היו פרחים, אלא זר של יהודים נודדים ונרדפים שראשם האדים בארגמן פוגרומים.

בינתיים, בעוד הדרמה של הצפרנים האדום מים נמשכת בכל עיוה, וכל אחד מנסה לדחוף את האגרטל למישהו אחר, קם שר הדתות ממקומו, כדי לשאת את נאומו המרכזי על הנושא: דמותו של המלך כורש.

דמותו של המלך כורש, היא דמות מעניינת מאוד. למה? מפני שבן מסתיים התניך, ובאן שואל דוד בן גוריון את השאלה: מה זכות מיוחדת זכה לו שליט לא יהודי, לסיים את ספר הספרים האם אי אפשר היה למצוא יהודי לתפקיד מכובד

זה? ועל זה ענה, שכורש זה לא סתם מלך אלא אישיות מיוחדת במינה. ואלה מעלותיו של כורש הגדול:

- א. מגדולי המצביאים.
  - ב. מגדולי המדינאים.
  - ג. רב חסד וגדול נפש.
  - ד. סבלן מיוחד במינו בעניני אמונה ודת.
  - ה. בעל רוח נדיבה כלפי שונאיו ואויביו.
- אילו בכך נסתיימו מעלותיו של כורש הגדול, דינו. על אחת כמה וכמה, שהיו לו עוד מעלות, שהחשובה ביניהן היתה, שהיה מייסד האימפריה הגדולה ביותר עד זמנו. את האימפריה הזו לא קיבל בירושה, אלא כבש לעצמו בכוח. התחיל ממדינה קטנה בשם אנשן ותוך 11 שנה כבש את כל האימפריה הגדולה שהשתרעה מהודו במזרח, לגבול יון במערב, וכך, ולא עוד, אלא שאימפריה זו גם החזיקה מעמד 200 שנה. אחר כך הגיע הנואם אל הנקודה המרכזית במעלותיו של כורש והוא התפקיד שמילא השליט הגדול בשיבת ציון הראשונה. כמו כן, שלא שכח להזכיר בהזדמנות זו שכורש אמנם העלה ארצה הרבה יהודים, אך כל הרבה שלו, לא הגיע אלא לשליש ממספר היהודים שעלו ארצה אחרי הקמת המדינה. חבל רק שהנואם לא הזכיר את שמו של השליט שהיה אחראי לעלייתם ארצה של יהודי פרס אחרי הקמת המדינה, כי אילו הייתי יודע את שם השליט הזה, הייתי מיד מציע שיכניסו את שמו בסוף ספר התניך, במקום שמו של כורש.

לאחר שכילה ראש הממשלה ושר הדתות את מחקרו המדעי המפליא בציור דמותו של המלך הפרסי, נשם הקהל לרחותה והחל לעזוב את האולם, למרות שנשארה עוד הרצאה אחת על חכמת ישראל וחכמת בני קדם של הפרופסור שמואל ייבין. ייתכן שלא היה בעניינה זו משום נימוס ודרך ארץ, אך מה כבר יכל להוסיף פרופסור? את הסיפור על הכנס הארצי התשיעי לתניך כבר גמרתי, ולא נשאר לי עוד להוסיף עליו שום דבר, אלא שלמחרת טכס הפתיחה, קניתי את ידיעות אחרונות ושם מצאתי את תגובתם של שני הנציגים הפרסיים לנאומו המדעי של דוד בן גוריון, וכיון שאני חושב שהתגובה תהיה סיוס נאה למאמר, הריני מוסר אותה מלה במלה:

„על מלכנו הגדול, כורש הגדול, למדנו כאן, מפי ראש ממשלתכם, אולי יותר משיכולנו ללמוד מכל ספרי ההיסטוריה בפרס מולדתנו. אנא, תרגמו את דברי ראש הממשלה לפרסית והעבירונו נא אלינו לטהר רך, למען נוכל לפרסמם ברבים ולהביאם לידיעת הציבור בארצנו. היו אלה דברים יפים, יסודיים ומלבבים מאוד. מחקרו של ראש ממשלתכם על אישיותו של כורש המלך ראוי למקרה מיוחדת.“

אולי מכירים אתם מישהו היודע לתרגם עברית לפרסית? יש לי עבודה בשבילו.

ציור השבוע — מאת פייבד פנקסו

כח אמר טוסבראהינדי:

כל המקיים נפש אחת מישראל, כאילו פתח לו בית מלון.